

Oponentský posudek : Mgr. Jana Sýsová

Vašková Michaela: Podpůrný materiál v terapii vyprávění příběhu osob se získanou narušenou komunikační schopností.

Diplomovou práci tvoří 100 stran textu, závěr, seznam literatury a přílohy. Seznam literatury čítá 73 titulů, zahrnuje jak monografie, sborníky, články zejména z domácí literatury, ale i několik zahraničních. Výběr literárních zdrojů je v souladu se zvoleným tématem. Přílohu tvoří 17 tématických sérií s různým počtem karet.

Mluvený jazyk jedince (tj. spontánní projev vázaný kontextově na situaci) je představován v logopedické literatuře ze tří pohledů: konverzace (rozhovor), strukturované výpovědi (polospontánní řeč), narativa. Výzkumníci narativity dle svého zaměření představují možnosti nejen spontánního projevu, ale i mapování celkového, komplexního výkonu jedince. V logopedické domácí literatuře se teprve objevují první informace či výsledky studií nebo průzkumu.

Zájem autorky o téma vyprávění příběhu lze tedy jen uvítat. Lze předpokládat, že v mnoha odborných diskusích studentka došla k rozhodnutí ukázat danou problematiku právě z úhlu podpůrného materiálu (pomůcek). Při takové absenci dokonce i překladové literatury mohla studentka zvolit fázi diagnostickou či reedukační. Možná, že v dané situaci studentka nemohla absorbovat a aplikovat techniky ve vyprávění (makro a mikrostruktura, kvantifikace lingvistických proměnných) či zachytit všechny vztahy a ovlivňující činitele (vztah typu předlohy a výkonu vypravování atd.). Lze předpokládat, že si je studentka vědoma náročnosti jakéhokoli výzkumu, orientuje se v základní literatuře, a proto zvolila „lehčí“ variantu zpracování daného problému, byť lehčí jen zdánlivě. Na základě demografických údajů, že populace v ČR rychle stárne, se zřejmě diplomantka rozhodla specifikovat podpůrný materiál k určité věkové kategorii – dospělosti a stáří. Tomuto rozhodnutí odpovídá i rozložení kapitol v teoretické části. Zcela srozumitelně zvolila studentka jako výchozí problematiku stárnutí a stáří, problematiku komunikace a jako nejvíce citovanou získanou poruchu afázií. Tyto tři oblasti zpracovala s přehledem, se snahou o vzájemné propojení a zdokumentování souvislostí. Diplomantka prokázala nejen dovednost pracovat s odbornou literaturou, ale také ji analyzovat, kriticky hodnotit. Dodržování formálních požadavků ve vysoké kvalitě ukazuje na důslednost a pečlivost při zacházení s daty a zdroji.

Některé pochybnosti vyvolává kapitola věnovaná logopedické intervenci. Není zcela zřetelné, s jakým záměrem tuto kapitolu studentka tvořila. Z hlediska komplexního pohledu má takto postavená kapitola své opodstatnění, ale z pohledu zvoleného tématu by tento prostor efektivněji využila jak pro oblast narativ, tak pro oblast podpůrného materiálu (pomůcek).

Za stěžejní kapitolu v teoretickém rozpracování lze označit čtvrtou kapitolu. Zpracování studentky jen potvrzuje, že logopedický pohled v domácí literatuře absentuje, je proto potěšující, že diplomantka využila několika zahraničních zdrojů.

Součástí diplomové práce jsou série pro vypravování příběhu. Předložené série pro vyprávění příběhu nejsou doplněny hodnocením o využití pomůcky, což by se na první pohled mohlo zdát neukončeným krokem. Ale studentka naopak představila proces tvoření podpůrného materiálu, ze kterého je zřejmé, že osoby s afázií jsou do určité míry účastníky tvoření pomůcky. Vytvořením podpůrného materiálu studentka manifestuje dovednost aplikovat v praxi nabyté teoretické vědomosti. Přes svůj mladý věk se jí podařilo dospět k takovým tématům, která jsou i žádoucí (z hlediska reedukace) i zajímavá (z hlediska věku) pro osoby s afázií. Přestože studentka vytvořila materiál zejména k reedukaci vyprávění, lze tento materiál využít právě i pro konverzaci. Je potěšující, že sama autorka vyzdvihuje variabilitu:

používání pomůcky (např. na str. 94), jak demonstruje na posloupnosti příběhu. Variabilita pomůcky je pro logopeda přínosem, záleží na jeho přístupu a kreativitě, v jak širokém měřítku dokáže pomůcku využít. Při tvorbě pomůcky se studentka snažila dodržet a respektovat různorodé zásady. S cílem, jakým byla pomůcka tvořena, upřednostníme hledisko odborné správnosti před estetickým. Lze jen diskutovat, o tom, že umístěním 3 fotografií na jednu kartu dochází k výraznému zmenšení předmětů (foto), což může ztěžovat rozpoznání jevu nebo předmětu. Svůj realistický pohled studentka dokládá v kap.8.1.1. V takovém zaměření, jakým je speciální pedagogika (a logopedie) je orientace v ekonomické rozvaze vždy přínosem. Proto doporučuji studentce a vedoucí práce získat grant či sponzory, aby se snížila cena a vydal tyto materiály.

Po formální stránce jsou dodrženy požadavky na diplomovou práci.

Otázka k obhajobě:

1. Uveďte, která témata jste v procesu tvorby zamítla.
2. Pokud budete ve výzkumu dané oblasti pokračovat, nastiňte nejbližší kroky.
3. Při obhajobě uveďte, proč jste se přiklonila k pojmu podpůrný materiál (a ne pomůcka).

Doporučuji části věnované vyprávění a zkušenostem s používáním pomůcky dále publikovat. Kvalita diplomové práce se pohybuje nad pásmem průměru.

Diplomová práce splňuje požadavky na ni kladené. Doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

Hodnocení: výborně

V Praze, 17. 1. 2006

Mgr. Jana Števo